

På tredje plats i mitten

Personalen på Karungi förskola arbetar med barnens känsla för lägesbegrepp med hjälp av sånger, teckningar och andra material. Med fokus på matematik kan de utmana barnen i vardagens lek.

Matematiken har alltid funnits omkring oss. Vi ser det som vårt uppdrag att lyfta fram matematiken och tillsammans med barnen göra oss uppmärksamma på all matematik som finns i vardagen.

Vi som arbetar på förskolan måste utforma förskolans miljö till en lärandemiljö där möjligheter till upptäckter finns. Vi ska finnas där tillsammans med barnen och lyfta fram matematiken, problematisera och utmana barnen i leken. Vi ska finnas med och sätta ord på det barnen gör, bekräfta och stärka barnens tilltro till sin egen förmåga.

I vårt arbete på Karungi förskola tar vi vara på tillfällena som ges och vi ställer frågor och utmanar barnen. Matematiken och språket går hand i hand och följer som en röd tråd genom vår verksamhet. Vi synliggör matematiken i många olika sammanhang så att barnen möter matematik i olika skepnader. Med vårt egentillverkade material i form av tex mattesagor och sånger kan vi utifrån var barnen befinner sig i sin utveckling utmana barnen. Sortering och klassificering hör också till vår vardag. Barnen har tillgång till material i olika former, storlekar och färger, bland annat glittrande diamanter, glasstenar som klirrar i glas-skålar, former, kapsyler, dinosaurier, nallar osv som lockar barnen till att i leken sortera och klassificera.

Ord och begrepp

Vi tycker att det är viktigt att barnen dagligen får möta matematiska ord och begrepp och bygga upp en förståelse för detta redan i tidig ålder.

I Lpfö 98 står det att förskolan skall sträva efter att varje barn:

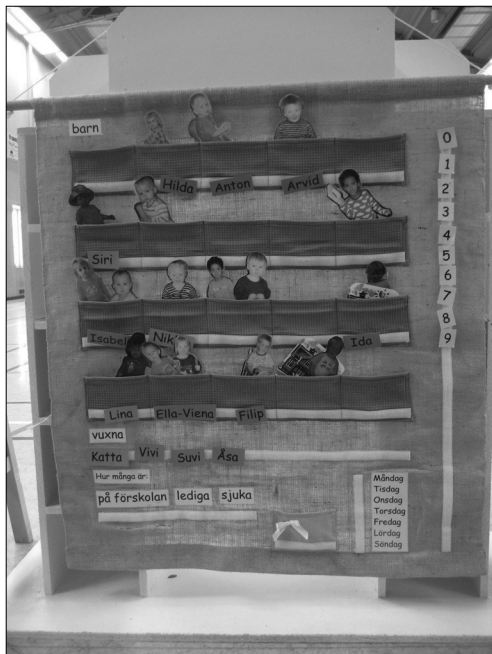
- ◇ utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang
- ◇ utvecklar sitt ord- och begreppsförråd och sin förmåga att leka med ord.

Frågan vi ställde oss var: Vad är för barnen meningsfulla sammanhang och hur lyfter vi fram ord och begrepp i vardagen?

Samlingstavlan

På samlingen använder vi samlingstavlan. Vi har tagit foto på alla barn. Bilderna har vi laminerat och stoppat ner i en guldpåse och på samlingen tar vi upp dem en efter en, ibland bak och fram och upp och ner.

Barnen tar sen sig själv och sitt namn och sätter upp på tavlan. När de små barnen sätter upp sig själv sätter vi ord på det de gör, t ex: *Du vill sitta längst ner i sista fickan.*

Samlingstavlan

Arvid, 2:7 sätter upp sig på samlingstavlan och säger: "Högst upp".

De barn som vill och kan säger själv var på tavlan de vill sitta. Vi sätter dit en termometer till de barn som är sjuka och ett hus till de barn som är lediga. I den här aktiviteten lyfter vi fram begrepp som:

i mitten, bredvid, mellan
högst upp, längst ner
under, över
först – sist, överst – underst
ovanför – nedanför.

Vi lyfter även fram ordningstalen:

första, andra, tredje, fjärde, femte ...

Antal:

många – fler – flest
få – färre – först.

Vi ställer frågor till barnen som tex: *Hur många barn är vi idag? Vilka är det flest av, pojkar eller flickor? Hur många fler flickor än pojkar?*

Lina, två år och tio månader (2:10), sätter upp bilden på sig själv på samlingstavlan och en ur personalen sätter ord på det hon gör.

– Du sitter på andra raden i andra fickan. Vem sitter du bredvid?

Lina svarar:

– Isabella

Vi tar upp nästa bild och Daniel kommer upp, men han är ledig idag så vi sätter ett hus till honom. Men var ska han sitta? Arvid 2:7 svarar:

– Högst upp.

Nu tar vi fram bilden på Anton från påsen.

– Han är ju också ledig idag. Var sätter vi honom?

– Bre Elin (bredvid Elin).

Bilden på Filip 4 plockas upp ur påsen. Filip tar den och sätter upp och säger:

– Bredvid Robin vill jag sitta.

Ida 3:5 vill sitta i samma ficka som Lina.

– Varför vill du sitta bredvid Lina?

Ida svarar: Hon är min polare, men vi bor i olika hus.

Vid det här tillfället använde barn och personal ordet bredvid många gånger.

Hilda leker med samlingstavlan och vi finns där och sätter ord på det hon gör. "Titta Hilda, nu har du parat ihop två och två på översta raden. Vilka sitter i mitten?" Hilda pekar på sig själv och sin kompis som hon satt i mitten.

Det här var ett bra tillfälle för oss att under dagen också använda ordet bredvid vid andra tillfällen. Ett exempel är från matsituationen då vi frågade barnen vem de satt bredvid.

Robin 4:9 säger:

– Jag sitter bredvid Isabella och Ida.

Personal:

– Ja, det sitter en på varje sida om dig.

Robin:

– Jag sitter ju i mitten.

Vid ett annat tillfälle under dagen då vi är i gymnastiksalen sitter tre barn på stora madrassen och vi säger:

– Men oj, sitter ni där tillsammans, men vem sitter i mitten?

Niklas 2 år klappar sig själv på magen.

– Ja, det är du som sitter i mitten. Men vem sitter bredvid dig?

Niklas klappar på Ida som sitter på ena sidan bredvid sig och sen på Isabella som sitter på andra sidan.

– Ja, både Ida och Isabella sitter bredvid dig och du sitter i mitten.

Några andra exempel som barnen sa vid en samling:

– Jag är i mitten.

– Hur vet man att det är mitten? frågar vi.

– Det är två på varje sida.

– Andra raden på sista plats.

– Näst sista raden.

– Bredvid min kompis.

Samlingstavlan ger även möjlighet till att koppla ihop siffran med antalet eftersom vi har siffrorna på tavlan.

Tavlan hänger alltid uppe tillgänglig för barnen. De leker med den och använder begreppen i sin lek.

Lek i vardagen

Vardagen på förskolan är barnens lekmiljö. Det är då vi ska ta vara på och använda matematikens ord och begrepp.

Arvid 2:4 ligger på golvet och pekar under soffan och säger.

– U, un.

– Ja titta, det ligger en bil under soffan.

Hur ska du göra för att få fram den?

Arvid ålar in under soffan.

– Arvid, nu är du under soffan, får du tag på bilen?

Emil står på pallen och vill ha bekräftelse från en ur personalen som säger:

– Titta, nu står du högt uppe på pallen. Hur ska du göra för att komma ner?

Emil hoppar ner och söker uppmärksamhet och bekräftelse igen.

– Ja, nu har du hoppat ner och står framför pallen.

Det här gör Emil om och om igen och vill ha bekräftelse från en vuxen. Han tittar på dokumentationen som vi har gjort och tillsammans reflekterar vi över och pratar om vad Emil gör. Detta fortsätter med att Emil vill utmana sig själv. Han lyfter upp pallen på bordet och tänker klättra upp och hoppa ner, men den här gången stoppar vi honom.

Vid ett tillfälle leker tre barn med en omkullvält byrå som man kan sitta inne i.

Vi är där och ställer frågor: Var sitter ni då?

– I bilen.
– Var sitter du då?
– På kanten.
– Jag sitter längst fram i bilen inte där bak.

Även i vår utemiljö ska vi utmana barnen i leken. På vårt traktordäck lekte Siri och Ida en dag och Siri säger:

– Nu är jag inne i däcket och nu är jag ute.

Då frågar en vuxen:

– Men var ska ni stå om ni ska stå på däcket?

– Kom Ida så visar vi.

Flickorna ställer sig på däcket.

Däcket ger möjlighet till att ställa frågor som:

- Vem går först på däcket?
- Vem går sist?
- Vem går före?
- Vem går efter?
- Kan ni gå bakåt?
- Kan ni gå framåt?
- Var ska du leka om du vill leka innanför däcket?
- Var ska du leka om du vill leka utanför däcket?

Sång och saga

När vi sjunger sången *Fem små apor* tillsammans med barnen är de med och "ramlar ner" aporna från sängen. Här fäster vi uppmärksamhet på lägesorden:

- ◇ framför sängen
- ◇ bakom sängen
- ◇ under sängen
- ◇ på sängen
- ◇ vänster sida om sängen
- ◇ höger sida om sängen.

Allt eftersom aporna ramlar ner så ställer vi frågor till barnen, tex:

- Hur många har ramlat ner framför sängen?
- Hur många har ramlat ner under sängen?
- Hur många är kvar i sängen?

En liten saga om de fem gosedjuren

Fem små gosedjur låg i sängen och minstingen sa: Rulla runt, rulla runt och en rullade runt och ramlade ner från sängen ...

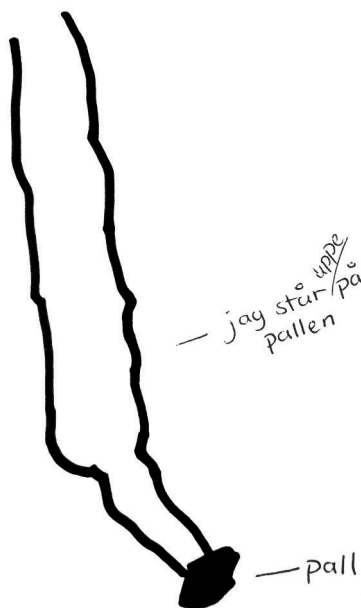
Den här sagan påminner om "fem små apor" men här ser alla olika ut och vi kan även ställa frågor till barnen som:

- Vem rullade ner först?
- Vem rullade ner sist?
- Vem rullade ner närmast sängen?

Bildspråk

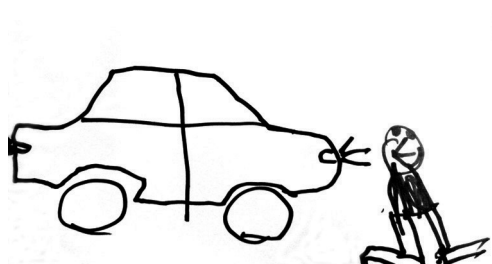
Vi arbetar också med att barnen ska rita hur de tänker.

- Hur ser det ut när du står på pallan?

Robin 4:9 ritade och berättade: Här står jag uppe på pallan.

Efter leken med byrån som blev en bil ritar Aatu:

Aatu 4:10 – Jag har ritat en gubbe framför bilen.

Också när vi sjungit Fem små apor fick barnen rita och berätta:

Ella-Viena 3:4 berättar: Apa framför sängen.

Aatu 4:10: En apa, den ligger under sängen.

Siri 3:2: – Jag ska rita under sängen.

– Apor.

– Ett, två, tre och en säng, fyra, fem, sex, sju, åtta (Siri räknar strecken).

Självkänsla och tilltro

Så här ser en del av vår vardag ut då vi lyfter fram ord och begrepp för barnen i olika sammanhang. En viktig del av vårt arbete är att ge barnen tid till att fundera och berätta om sina tankar.

När barnen får en förståelse för matematiska ord och begrepp känner de att de kan och de kan lyckas. Barnen får tilltro till sin egen förmåga.